

EĞİTSEL VİDEO İZLENİRLİĞİ ÜZERİNE ORTAOKUL ÖĞRENCİLERİNİN GÖRÜŞLERİ

Dr. Öğr. Üyesi. Fatih Balaman
Mustafa Kemal Üniversitesi
fatihbalaman2010@gmail.com

Öğrt. Nihat Bal
Hatay Bilim ve Sanat Merkezi
balnihat@gmail.com

Arş. Gör. Şenol Saygıner
Mustafa Kemal Üniversitesi
snlctlk@gmail.com

Özet

Araştırmada eğitsel videoların izlenirliğine dair öğrenci görüşlerinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Çalışma grubunu 2017-2018 eğitim öğretim yılında Hatay il merkezinde bir devlet okulunda öğrenim gören 483 ortaokul öğrencisi oluşturmaktadır. Çalışmaya dâhil edilen öğrencilerin seçiminde önceki yaşantılarında eğitsel videolardan yararlanma durumları dikkate alınmıştır. Verilerin toplanmasında araştırmacılar tarafından geliştirilen ve 18 maddeden oluşan "Eğitsel video izlenirlik anketi" kullanılmıştır. Anketin geliştirilme sürecinde eğitsel bir videonun hangi özellikleri taşıması gerektiği konusunda alanyazında yapılan çalışmalara ve konu uzmanlarının görüşlerine başvurulmuştur. Yapılan değerlendirmeler sonucunda "Videoda anlatıcının kişisel özellikleri, anlatıcının görevleri ve videonun taşıması gereken özellikleri" başlıklarından oluşan 3 tema belirlenmiş ve bu temalar altında 18 madde oluşturulmuştur. Araştırmada elde edilen veriler araştırmanın amacı doğrultusunda belirlenen kriterlere göre betimsel analiz yaklaşımı kullanılarak çözümlenmiştir. Elde edilen bulgulara göre genel olarak videoya eğitsel bir kimlik kazandırılması sürecinde videonun süresinin, anlatıcının ve videonun özelliklerinin önem arz ettiği anlaşılmıştır.

Anahtar Sözcükler: Eğitsel video, eğitsel video izlenirliği, video ile eğitim, video geliştirme.

OPINIONS OF SECONDARY SCHOOL STUDENTS ON EDUCATIONAL VIDEO WATCHING

Abstract

It was aimed to determine the views of students about educational videos watching in the study. The study group includes 483 secondary school students studying at public school in Hatay province center in 2017-2018 academic years. The utilization of educational videos in their previous experiences was taken into consideration for selection of the students included in the study. "Educational video watching questionnaire" which was developed by the researchers and included 18 items was used to collect the data. During the process of developing questionnaire, studies in literature and the views of the researchers and experts have been consulted about what characteristics educational video should carry. As a consequence of the evaluations, 3 themes including "Personal characteristics of the narrator in the video, roles of the narrator and the features that the video needs to have" were determined and 18 items were created under these themes. The data obtained in the study were analyzed by using the descriptive analysis approach according to the criteria determined in the purpose of the study. According to findings, it is emphasized that the duration of the video, characteristics of the narrator and the video were important in the process of creating an educational identity to video.

Keywords: Educational video, educational video monitorability, education with video, video developing.

GİRİŞ

Video, görüntü ve sesi birleştirerek çoklu duyuya hitap eden bir bilgi aktarım ortamıdır. Bu ortam, günümüzde en yaygın biçimde kullanılan eğitim teknolojilerinden biridir. Videolar bu özellikleri sayesinde önemli avantajlara sahiptir. Bunlar; bir eğitim ortamı olarak videonun bireysel öğrenmelere olumlu katkılar sağlaması, görme ve işitme duyusuna aynı anda etki edebilmesi, zamandan ve mekândan bağımsız öğrenme şeklinde açıklanabilir. Duygu ve düşünceleri aktarmada çok etkili bir araç olan videolar bireyler tarafından birçok farklı konu alanında bilgi aktarımı amacıyla kullanılmaktadır. Eğitim amaçlı düşünüldüğünde eğitimciler bu önemli iletişim aracını öğrenme ortamlarında etkili olarak kullanabilmeyi hedeflemişlerdir.

Haraketli görüntülerin ses ile birleşmesiyle ortaya çıkan videoların eğitsel hale getirilmesi ile eğitsel videoların kullanılabilirliği ortaya koyulmuş, eğitsel videolar etkili bir öğrenme materyali olabilmektedir (Ata ve Atik, 2017). Daha fazla duyuya hitap edebilen eğitsel videolar, konuların daha kolay kavranmasında, olayların zihinde canlandırılmasında etkili olabilmektedir (Yıldırım ve Özmen, 2012). Zengin bir içerik ortamı sunabilmesi özelliğinden dolayı eğitsel videolar öğrencilerin konuya olan ilgisini çekmede ve motivasyonlarını artırmada da etkilidir (Yıldırım ve Özmen, 2012).

Öğrenmenin sadece sınıf içi ile sınırlı kalmadığı günümüz eğitim sistemlerinde okul dışında öğrencilerin öğrenme faaliyetlerine devam etmeleri önemli görülmektedir. Bunu gerçekleştirmede videolardan büyük ölçüde yararlanılmaktadır. Öğrenme ortamlarında birçok farklı yöntemler kullanılmakta iken konuların hangi yöntemle işlendiği fark etmeksizin videolar öğrenme ortamlarının önemli bir parçası haline gelmiş (Brame, 2016), çağdaş öğrenme yaklaşımlarına uyum sağlamada eğitsel videoların kullanımı kaçınılmaz olabilmektedir (Laaser ve Toloza, 2015). Birçok farklı amaca yönelik olmak üzere, özellikle öğrencilere fırsat eşitliği sağlayan uzaktan eğitim sistemlerinde kullanılan eğitsel videoların öğrenme süreçlerine olumlu katkılar yaptığı kesindir (Ozan, 2015).

Bilindiği gibi sosyal medya araçları çok fazla kullanıcı kitlesine sahiptir. Bu ortamlarda yer alan unsurlardan videolar önemli bir yere sahiptir. Hitap ettiği yaş grubu itibarıyla sosyal medya öğrenciler tarafından da yaygın şekilde kullanılmakta, öğrenciler video paylaşım sitelerinde büyük ölçüde fazla zaman geçirmektedir. Bu nedenle kurumlar video paylaşım sitelerinde eğitsel videolar yayımlayarak öğrencilerin bu videolardan yararlanmaları sağlanabilir (Alakurt, Kahraman ve Mazman Akar, 2016). Böylece video izleme alışkanlıkları veya sosyal medya kullanımı alışkanlıkları eğitim amaçlı değerlendirilebilir.

Özellikle mobil öğrenmenin yaygınlaşması, eğitim kuram ve yaklaşımlarında görülen dönüşümler "öğrenenin öğrenme sürecinde aktif olduğu" bir yapıya işaret etmekte ve bu süreçte özellikle videoların işe koşulabileceğine dikkat çekilmektedir. Çünkü video, öğrenenin herhangi bir konuda kendi içeriğini kolayca oluşturabileceği ortamlardır. Video için belirtilen bu özelliklerin yanı sıra günlük hayatımıza girdiğinden beri öğrenme süreçlerinde nasıl kullanılabileceği bir diğer ifadeyle eğitsel bir videonun hangi bileşenleri taşıması gerektiği tartışma konusu olagelmıştır. Örneğin uzun süreli eğitsel videolar öğrenciler açısından sıkıcı olabilmekte öğrencilerin bu videoları sonuna kadar izlemeleri pek mümkün görünmemektedir. Veya videoda konu anlatımı yapan öğretmenin çeşitli özellikleri, hal ve hareketleri öğrencilerin videoyu daha istekli izlemesinde etkili olabilmektedir. Ayrıca eğitsel videonun format, kalite gibi özellikleri de videoların izlenirliğine etki edebilmektedir. Bu bağlamda yapılan çalışmada, bir eğitsel videoyu izlenir kılan bileşenlerin tespiti amacıyla ortaokul düzeyinde öğrenim gören öğrencilerin görüşlerine başvurulmuştur. Elde edilecek bulguların ortaokul düzeyinde eğitsel bir video geliştirirken hangi bileşenlere dikkat edilmesi gerektiği konusuna açıklık getirebileceği düşünülmektedir.

YÖNTEM

Araştırmanın Modeli

Eğitsel videoların izlenirliğine dair öğrenci görüşlerinin belirlenmesinin amaçlandığı bu çalışmada betimsel tarama modeli kullanılmıştır.

Çalışma Grubu

Çalışma grubunu 2017-2018 eğitim öğretim yılında Hatay il merkezinde bir devlet okulunda öğrenim gören 483 ortaokul öğrencisi oluşturmaktadır. Amaçlı örnekleme yönteminin kullanıldığı çalışmada öğrencilerin sınıflara göre dağılımı şu şekildedir: 5. Sınıf düzeyinde 108, 6. sınıf düzeyinde 195, 7. sınıf düzeyinde 107 ve 8. sınıf düzeyinde ise 73 öğrenci çalışmaya dâhil edilmiştir. Çalışmaya dâhil edilen öğrencilerin seçiminde önceki yaşantılarında eğitsel videolardan yararlanma durumları dikkate alınmıştır.

Veri Toplama Aracı

Verilerin toplanmasında araştırmacılar tarafından geliştirilen ve 18 maddeden oluşan "Eğitsel video izlenirlik anketi" kullanılmıştır. Anketin geliştirilme sürecinde eğitsel bir videonun hangi özellikleri taşıması gerektiği konusunda alanyazında yapılan çalışmalara ve konu uzmanlarının görüşlerine başvurulmuştur. Yapılan değerlendirmeler sonucunda "Videoda anlatıcının kişisel özellikleri", "anlatıcının görevleri" ve "videonun taşıması gereken özellikler" başlıklarından oluşan 3 tema belirlenmiş ve bu temalar altında 18 madde oluşturulmuştur. Anket formundaki her bir madde için seçenek olarak "Evet", "Kısmen", "Hayır" ifadeleri sunulmuştur. Öğrencilerden ilgili maddenin karşısındaki uygun sütuna kodlamayı yapmaları istenmiştir.

Verilerin Analizi

Araştırmada elde edilen veriler araştırmanın amacı doğrultusunda belirlenen kriterlere göre betimsel analiz yaklaşımı kullanılarak çözümlenmiştir. Elde edilen bulgular tablolara aktararak sunulmuştur.

BULGULAR

Cinsiyet bakımından çalışma grubu 223 kadın (%46.2), 260 (%52.8) erkek katılımcıdan oluşmaktadır. Sınıf düzeyi bakımından ortaokul öğrencilerden 108 öğrenci 5.sınıf (%22.4), 195 öğrenci 6.sınıf (%40.4), 107 öğrenci 7.sınıf (%22.7), 73 öğrenci ise 8.sınıf (%15.1) öğrencisidir.

Süre bakımından öğrenciler arasında eğitsel videoların sürelerinin 5 dakikadan az olması gerektiğini düşünen 6 (%1.2), 5-10 dakika olması gerektiğini düşünen 113 (%23.4), 11-15 dakika olması gerektiğini düşünen 154 (%31.9), 16-30 dakika olması gerektiğini düşünen 132 (%27.3), 30 dakikadan fazla olması gerektiğini düşünen 78 (%16.1) öğrenci bulunmaktadır.

Eğitsel bir videoda bulunması gereken özelliklerden "Videoda anlatıcının kişisel özellikleri" temasına ilişkin öğrenci görüşleri şu şekildedir.

Tablo 1: "Videoda Anlatıcının Kişisel Özellikleri" Temasına İlişkin Görüşler

<i>Videoda anlatıcının kişisel özellikleri</i>	Evet		Kısmen		Hayır	
	f	%	f	%	f	%
Anlatıcının yalın bir dil kullanması videonun tamamının izlenmesinde etkilidir.	332	66.7	116	24	45	9.3
Anlatıcının diksiyonu videonun tamamının izlenmesinde etkilidir.	392	81.2	75	15.5	16	3.3
Anlatıcının konuşma hızı videonun tamamının izlenmesinde etkilidir.	236	48.9	164	34	83	17.2
Anlatıcının akıcı konuşması videonun tamamının izlenmesinde etkilidir.	361	74.7	98	20.3	24	5
Anlatıcının içtenliği eğitsel videonun tamamının izlenmesinde etkilidir.	366	75.8	97	20.1	20	4.1
Anlatıcının jest ve mimikleri videonun tamamının izlenmesinde etkilidir.	312	64.6	126	36.1	45	9.3

Video anlatıcısının diksiyonunun (%81.2), içtenliğinin (%75.8), akıcı konuşmasının (%74.7) önemli olduğunu düşünenlerin sayısının fazla olduğu, anlatıcının jest ve mimik hareketlerinin (%36.1), konuşma hızının (%34), yalın bir dil kullanmasının (%24) ise kısmen önemli olan özellikler olduğu görülmektedir.

Eğitsel bir videoda bulunması gereken özelliklerden "Videoda anlatıcının görevleri" temasına ilişkin öğrenci görüşleri şu şekildedir.

Tablo 2: "Videoda Anlatıcının Görevleri" Temasına İlişkin Görüşler

<i>Videoda anlatıcının görevleri</i>	Evet		Kısmen		Hayır	
	f	%	f	%	f	%
Anlatıcının videoya merak uyandırıcı şekilde girişi videonun tamamının izlenmesinde etkilidir.	400	82.8	58	12	25	5.2
Anlatıcının videonun başında konunun amacını belirtmesi videonun tamamının izlenmesinde etkilidir.	343	71	113	23.4	27	5.6
Anlatıcının videonun sonunda neleri öğrenmiş olduğumuzu özetlemesi videonun tamamının izlenmesinde etkilidir.	324	67.1	115	23.8	44	9.1
Anlatıcının videoda grafik ve animasyon kullanımı videonun tamamının izlenmesinde etkilidir.	304	62.9	148	30.6	31	6.4

Eğitsel videoların izlenmesinde videoya merak uyandırıcı bir giriş yapmanın (%82.8) ve video başında konunun amacını belirtmenin (%71) katılımcılar için en önemli olduğu, videoda grafik ve animasyon kullanmanın (%30.6) ise kısmen önemli olan özellikler arasında yüksek yüzdeye sahip olduğu anlaşılmaktadır.

Eğitsel bir videoda bulunması gereken özelliklerden "Videonun özellikleri" temasına ilişkin öğrenci görüşleri şu şekildedir.

Tablo 3: "Videonun Özellikleri" Temasına İlişkin Görüşler

<i>Videonun özellikleri</i>	Evet		Kısmen		Hayır	
	f	%	f	%	f	%
Görüntü kalitesi (çözünürlük) videonun tamamının izlenmesinde etkilidir.	395	81.8	74	15.3	14	2.9
Renk parlaklığı (kontrast) videonun tamamının izlenmesinde etkilidir.	298	61.7	145	30	40	8.3
Ses kalitesi (netlik, cızırtı-gürültü olmaması) videonun tamamının izlenmesinde etkilidir.	375	77.6	70	14.5	38	7.9
Video başlangıcında efekt (intro) olması videonun tamamının izlenmesinde etkilidir.	237	49.1	175	36.2	71	14.7
Başlığın ilgi çekici olması videonun tamamının izlenmesinde etkilidir.	303	62.7	136	28.2	44	9.1
Başlık ve içeriğin uyuşması videonun tamamının izlenmesinde etkilidir.	358	74.1	100	20.7	25	5.2
İçeriğin niteliği videonun tamamının izlenmesinde etkilidir.	330	68.3	124	25.7	29	6
İçeriğin güncel olması videonun tamamının izlenmesinde etkilidir.	339	70.2	106	21.9	38	7.9

Video özellikleri bakımından görüntü kalitesinin (%81.8), ses kalitesinin (%77.6), başlık ile içeriğin uyuşmasının (%74.1), içeriğin güncel olmasının (%70.2) etkili eğitsel videolarda katılımcılar için en

önemli özellikler olduğu, video başlangıcında efekt olmasının (%36.2), renk parlaklığının (%30) ise kısmen önemli özellikler olduğu anlaşılmaktadır.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Ortaokul öğrencilerine yönelik yapılan çalışmada öğrenciler açısından eğitsel videoların ideal süreleri 11-15 dakika arası olmalıdır. 5 dakikadan az süreli ile 30 dakikadan fazla süreli videolar ise pek tercih edilmemelidir. Çok kısa videolarda verilmek istenen duygu ve düşünce sürenin kısa olmasından dolayı verilemeyebilir. Ayrıca çok uzun süreli videolarda öğrenciler belli bir süreden sonra dikkat dağınıklığı yaşayabilirler, konuya odaklanmakta güçlük çekebilirler.

Konu anlatan kişinin diksiyonunun düzgün olması, konuyu içten bir şekilde anlatması, akıcı bir dille konuşması eğitsel videonun ortaokul öğrencileri üzerinde etkili olmasında önemli özelliklerdendir. Bu özellikler öğrencilerin ilgi ve dikkatlerini konuya yöneltmede etkili olabilir, öğrencilerin videoyu uzun süreli izlemeleri sağlanabilir. Videoda konuyu sunan kişinin girişte öğrencilerin merakını konuya çekerek başlaması, başlangıçta konunun amacından bahsetmesi de öğrenciler açısından önemsenmektedir. Konuya etkili giriş yapılarak öğrencilerin video hakkında olumlu yargılara sahip olmaları, dolayısıyla öğrencilerin videonun devamını izlemeleri mümkün olabilir.

Videonun teknik özellikleri bakımından nitelikli olması da izlenirliğine etki etmektedir. Bu açıdan görüntü ve ses kalitesi eğitsel videonun niteliğini etkilemektedir. Yüksek çözünürlükte görüntü ve ses kullanılarak videolar oluşturulmalıdır. Ayrıca başlık ile içeriğin bir biri ile uyumlu olması ve güncel içerikten bahsetmek eğitsel videoyu etkili kılmaktadır.

Video süresi öğrencilerin yaş grubu, gelişim düzeyi, öğrenim gördüğü sınıf düzeyi gibi değişkenlere bağlı olarak değişebilir. Bu nedenle farklı hedef kitledeki öğrenciler için farklı eğitsel video süreleri belirlenebilir.

Farklı sınıf düzeyindeki öğrencilerin eğitsel videolara ilişkin görüş ve önerileri alınarak hazırlanacak videolar elde edilen sonuçlar doğrultusunda düzenlenebilir.

Video oluşturmak için kullanılan yazılımlar tercih edilirken seçici olunmalıdır. Yüksek çözünürlükte, geçerli dosya uzantısında mümkün olduğu kadar boyutu düşük video oluşturabilen yazılımlar seçilebilir.

Not: Bu çalışma 10- 12 Mayıs 2018 tarihlerinde Antalya’da düzenlenen 9’uncu Uluslararası Eğitimde Yeni Yönelimler Kongresi’nde bildiri olarak da değerlendirilmiştir.

KAYNAKÇA

Alakurt, T., Kahraman, M., & Mazman Akar, G. (2016). Öğrenmede bulut bilişim ve eğitsel google uygulamaları. *Eğitim Bilimlerinde Yenilik ve Nitelik Arayışı* (s. 1183-1198). içinde Pegem indeks.

Ata, A., & Atik, A. (2017). Eğitsel bir araç ve ortam olarak videonun tarihsel gelişimi. *Atatürk İletişim Dergisi*, 13, 27-52.

Brame, C. (2016). Effective educational videos: principles and guidelines for maximizing student learning from video content. *Life Sciences Education*, 15(6), 1-6.

Laaser, W., & Toloza, E. (2015). The changing role of the educational video in higher distance education. *International Review of Research in Open and Distributed Learning*, 18(2), 265-276.

Ozan, Ö. (2015). Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi, 1(4). *e-Öğrenme için eğitsel video geliştirme*, 59- 80.

www.jret.org @ Her hakkı saklıdır. Dergide yayımlanan yazıların tüm sorumluluğu 224 yazarlarına aittir.

Yıldırım, N., & Özmen, B. (2012). Video paylaşım sitelerinin eğitsel amaçlı kullanımı. *e-Journal of New World Sciences Academy*, 7(1), 289-295.